

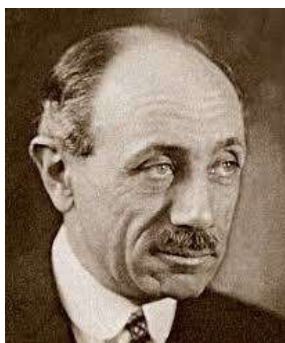
MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

XXVI. TELEKI PÁL KÁRPÁT-MEDENCEI FÖLDRAJZ - FÖLDTAN VERSENY

MEGYEI/BUDAPESTI FORDULÓJÁNAK FELADATLAPJA 2017/2018. tanév

7. osztály

Közreműködő és támogató partnereink:

Nemzeti
Tehetség Program

BÚVÁR

További támogatók:

Alapítvány a Közjóért, Biocentrum Kft., Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, Magyar Földrajzi Társaság, Magyarhoni Földtani Szolgálat, Magyar Geofizikai Egyesület, Magyar Hidrológiai Társaság, Miskolci Egyetem Ásvány- és Földtani Intézet, Szegedi Tudományegyetem Földrajzi és Földtudományi Intézet, Szerencsejáték Service Nonprofit Kft., TIT Bugát Pál Egyesület, Nemzeti Park Igazgatóságok

Kedves Versenyző!

Szeretettel köszöntünk a földrajzversenyen!

Ezen a feladatlapon oldd meg a feladatokat, majd a megoldásokat vedesd át az értékelőlapra, amit a verseny végén be kell adnod.

100+10 feladatot kell megoldanod 120 perc alatt. Minden jó megoldás egy pontot ér, rossz megoldás esetén nincs pontlevonás!

A megoldási útmutatókat a feladatok előtt találod!

Az értékelőlapon a feladat sorszáma mellé szöveget, betűt, vagy számot kell írnod, diagrammot szerkesztened. Nagyon fontos, hogy ott tollal írd a megoldásaidat és már ne javíts. Törekedj az olvasható írásra!

Semmilyen segédeszközt (térképet, telefont) nem használhatsz, még számológéphez sem!

Sikeres versenyzést kívánunk:

A verseny szervezői,

a Magyar Természettudományi Társulat munkatársai

I. Kirándulás Afrika déli részén

A narancseladásból származó jövedelmünk egy részét arra használtuk, hogy meglátogassunk két különleges helyet, amelyek növény- és állatviláguk miatt nevezetes, védendő területek. Egyik az Etosha Nemzeti Park Namíbiában, a másik táj a Dél-afrikai Köztársaság területén, a Sárkány-hegység volt. A feladatod, hogy eldöntsd, az állítások, illetve a képek melyik területre jellemzőek. Majd a megoldásaidat vezesd át az értékelőlapra!

- A. Etosha Nemzeti Park
- B. Sárkány-hegység
- C. Mindkettőre jellemző
- D. Egyikre sem jellemző

1.

<http://www.otptravel.hu/afrika-szafari-afrikai-utazas-...>

- 2. Nincs messzebb tőle 1000 km-nél a Kalahári-medence.
- 3. Tengerszint feletti magassága egységesen kb. 1000 m.
- 4. Medencéjének a felszínét a központi része felé igyekvő folyók töltötték fel hordalékukkal.
- 5. Kőzetanyaga bazalt és homokkő.
- 6. A csapadék évi mennyisége 2000 mm felett van.
- 7. Tava, az Asszony könnye-tó a csapadékszegény évszakban csak sós mocsárként, vagy kiszáradt tóként vegetál.
- 8. Az éves csapadékmennyiség 200 mm alatt van.
- 9. Januártól áprilisig forró, csapadékos az éghajlata.

10.

<http://tbuvar.hu/index.html>

- 11. Előfordul, hogy fagypont alatti hőmérséklete van a levegőnek.
- 12. Közelebb van hozzá a Baktérítő, mint az Egyenlítő.

II. Az Amerikai Egyesült Államok

<https://sg.hu/cikkek/it-tech/94303/a-szilicium-volgy-lehetosegei-miatt-jelentos-a-yammer>

A Szilícium-völgy műholdas térképét látod, néhány nagyvállalat logójával, székhelyének jelölésével.

13. Mi jellemző a Szilícium-völgyre? Az alábbi nyolc állításból válaszd ki azt a négyet, ami leginkább igaz erre a területre! Akkor jó a megoldásod, ha mind a négy helyes állítás betűjele szerepel az értékelőlap 13. feladatánál.

- a. homok- kitermelőhely,
- b. technológiai övezet,
- c. mikroprocesszor gyártás,
- d. több hektáros napelem-parkok,
- e. kovamoszatok lelőhelye
- f. személyi számítógép fejlesztés,
- g. drágakövek csiszolása,
- h. kutatóbázis

Az USA gazdasági életére jellemző állítások közül dönts el, hogy igazak vagy hamisak-e? Jelöld I vagy H betűvel megoldásaidat az értékelőlapon!

- 14. Az USA a Földön kitermelt ásványi nyersanyagok és energiahordozók közel negyedét használja fel évente.....
- 15. Kőolajat leginkább Kubából, Brazíliából és Argentínából szállítanak az USA-ba.
- 16. A nagy mennyiségű import mellett a hazai kőolaj- és földgáztermelés is jelentős, hiszen ezekből az energiahordozókból a Földön a legtöbbet kitermelő országok között van.....
- 17. Az USA a világ egyik legnagyobb uránérc kitermelője. Sok atomerőműve hazai uránércet használ fel
- 18. A hőerőművekben elégetett feketekőszén elsősorban a Sziklás-hegység bányáiból kerül a felszínre.....

A következő oldalon egy táblázatot láthatsz, amely az USA gazdasági nagyhatalommá válását ábrázolja úgy, hogy az egyes dolgok egymásból következnek. A következtetéseket nyilak jelölik. Neked a táblázat alatt szereplő állítások közül kell megtalálnod a táblázat megfelelő mezőibe illő kifejezéseket. A mezők számai a feladatok sorszámai. Ezek mellé, majd az értékelőlapra is a feladatok sorszáma mellé kell írnod az állítások betűjelét.

		19.	Latin-Amerikából import nyersanyag	
Ipari forradalom	jól termelő amerikai vállalatok			USA gazdasági, politikai befolyása más országokra
		új külső piacok	20.	
19. század vége	megerősödő amerikai cégek	terjeszkedtek Kanadában, Európában	21.	uralom az egyes iparágak felett
20. század második fele	USA vezető szerepe megszilárdul	22.	meghatározó pénznem az USA dollár az egész Földön	
2014. Az USA csak második Kína után				
USA gazdasága napjainkban	23.	a munkaerő 80%-a ebben az ágazatban dolgozik		
	iparban a legfontosabb a termelékenység növelése	24.	korszerű technológiát, szakképzett munkásokat alkalmaznak	25.
	Szállítási költségeket csökkentik	hatékonyan szervezik a munkát, kiváló az információ áramlása		technológiai övezetek (pl. Szilícium-völgy)
				tudásalapú társadalom

a. egyre nagyobb nyersanyag-igény b. New York-i Értéktőzsde a legjelentősebb pénzügyi központ c. Latin-Amerika a termékek piaca d. új iparágak: elektronika, számítástechnikai ipar, űrkutatás, atomipar, telekommunikációs iparágak e. óriásvállalatok, monopóliumok kialakulása f. ezt elősegíti a kutatás és fejlesztés g. nemzeti össztermék 75%-a szolgáltatásokból származik

III. Vízrajz

Nemzetközi diáktalálkozót tartottak Kuba fővárosában, Havannában. Különbéféle feladatokat kaptak a tanulók, hogy megismertessék hazájukat, vagy a szűkebb településüket, ahol élnek.

Mivel a találkozó a Víz Világnapján kezdődött, ezért legelőször minden csapatnak az volt a feladata, hogy mutassa be a lakóhelyének jellegzetes vízrajzi adottságait. Az elején három olyan bevezető mondatnak kellett szerepelnie, ami alapján fel lehetett ismerni az országot, folyót és települést, ahonnan a beszámolót tartó diák érkezett.

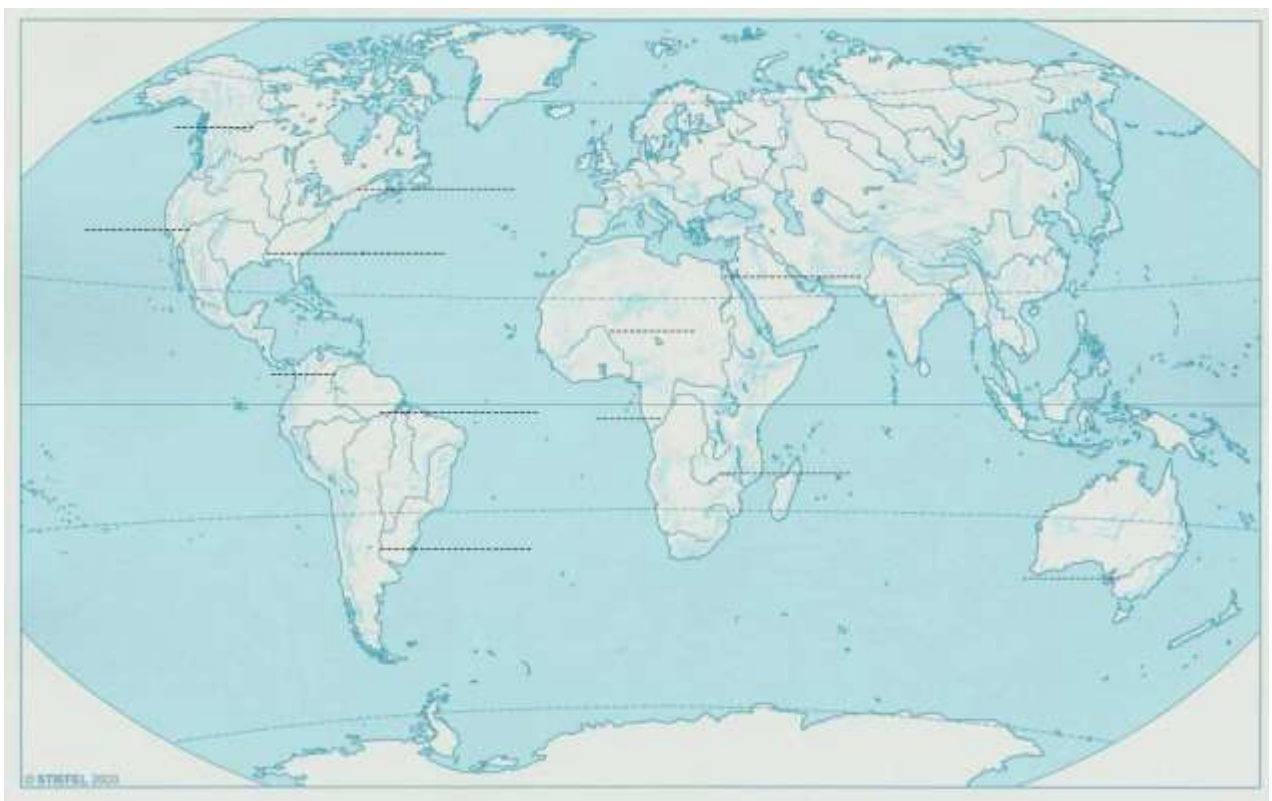
A 26.-35. feladatig szerepelnek a bevezető mondatok, és utána soroltuk fel a lehetséges helyszíneket. Az értékelőlapon a feladat sorszáma mellé az ország és város betűjelét kell írnod.

Miután a folyókat is felismerted, a 10 folyónak a nevét írd be a térkép megfelelő helyére, az értékelőlapon is!

Csak 10 folyó neve szerepelhet a térképen!

26. A Föld második leghosszabb folyója apró csatornákra ágazva látja el a zöldségekertjeinket vízzel. Egyenletesen, egész évben folyamatos a vízellátás. Probléma, hogy sokat kell műtrágyázni, mert elmaradnak azok az áradások, amelyek termékeny iszappal öntötték el a termőföldjeinket régen.
27. Folyóink a Csendes-óceán vízgyűjtőjéhez tartozik. Mélyen bevágódott a Grand Canyon réteges kőzetébe. Városunk mellett folyik el, száraz, sivatagos területen.
28. A mi folyóink a kontinensünk északi részének legnagyobb vízhozamú folyója, de ingadozó vízjárása miatt kiszámíthatatlan. Főleg a déli szakaszánál nagy területeket öntöznek vízzel. Deltatorkolatánál fekszik a városunk.
29. Folyóink a Nagy- tavak vizét vezeti le az Atlanti-óceánba. Tölcsértorkolata az óriás óceánjáró hajók számára is kiváló kikötési lehetőségeket biztosít.
30. Folyóink vízgyűjtőterülete kb. akkora, mint Ausztrália. Érdekes, hogy a rengeteg mellékfolyó mindegyike az átmeneti éghajlati övben ered, ennek ellenére folyóink vízjárása egyenletes. Öntözés céljából nem kell nagy mennyiségű vizet kiemelni a mederből.
31. Mi a folyóinknak a szárazföldbe mélyen benyúló tölcsértorkolatánál lakunk. Mielőtt ide érne, lustán hömpölyög egy általa feltöltött alföldön. A felső szakaszánál viszont nagyvesztésű, de gátakkal több helyen felduzzasztották és vízerőműveket létesítettek.
32. Körülbelül 100 km a városunk és kontinensünk legjelentősebb folyója közti távolság. A kontinens keleti szegélyén húzódó röghegységből gyűjti a csapadékot. Medre mellett keskeny sávban zöldellő mezőgazdasági területek húzódnak, ellentétben a kontinens többi száraz, belső lefolyású területével.
33. Kontinensünk legnagyobb vízhozamú folyója folyik városunk határában. Itt nálunk már lecsendesedett a folyása, mielőtt tölcsértorkolatával elérné az óceánt. Felső szakaszán viszont a sok zuhatag miatt sebes folyású, nagy energiatartalékú folyó.
34. Kontinensünk második legbővizűbb folyója a miénk. Délnyugat felől érkezik hozzánk és ha egyenesen folytatná az útját valószínű elveszne a sivatagban. De délkelet felé kanyarodik és még vízerőművek működtetésére is alkalmassá válik.
35. Folyóink 72 vízése közül a Viktória-zuhatag a leghíresebb. Városunk határában hatalmas vízzáró gát duzzasztja fel a folyóinkat. Ez a Föld egyik legnagyobb víztározója.

A: Egyiptom, Kairó külvárosa, **B:** USA, New Orleans, **C:** Ausztrália, Adelaide, **D:** Zimbabwe, Kariba, **E:** USA, Las Vegas, **F:** Kongói Demokratikus Köztársaság, Kinshasa, **G:** Argentína, Buenos Aires, **H:** Brazília, Manaus **I:** Kanada, Montréal, **J:** Mali, Timbuktu

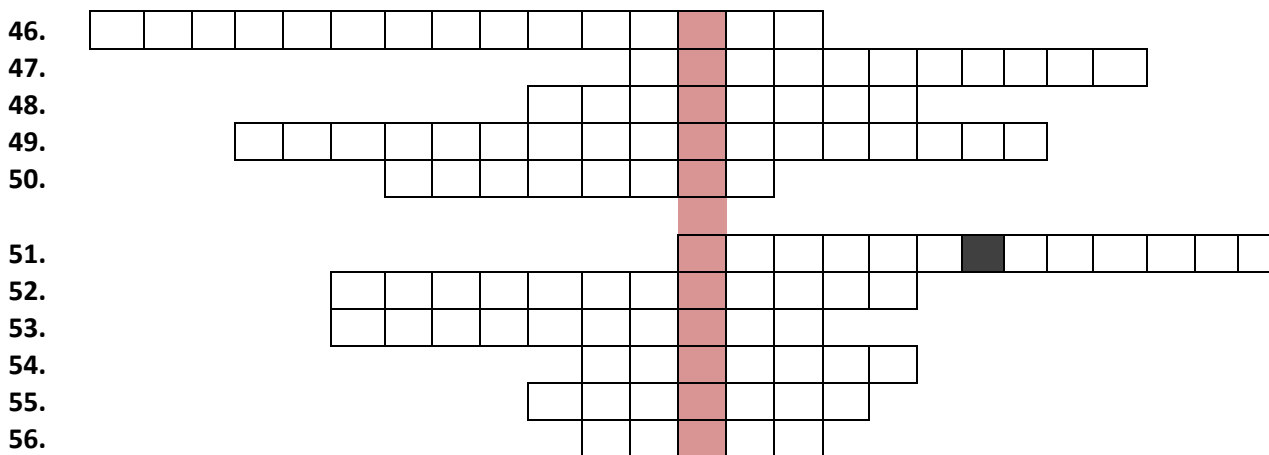

IV. Teleki Pál élete, munkássága

Teleki Pál, mint geográfus és politikus, meghatározó személyisége volt hazánkban az 1900-as évek első felében. Vele kapcsolatban találsz itt egy keresztrejtvényt. Kérlek, oldd meg, majd a megfejtéseket vedd át az értékelőlapra!

46. Teleki Pál egyetemi évei alatt a jogtudomány és geográfia mellett agrárgazdasági ismereteket is tanult egy évig, hogy a saját birtokain a gazdaságát jól tudja vezetni. Agrárgazdasági tanulmányait a gazdasági akadémián, ebben a városban folytatta:
47. Az első világháború után a legyőzött Magyarország fiaként Teleki Pál igen fontos feladatot kapott a Népszövetségtől. Az Irak és egy másik ország közötti határkijelölés kérdésében titkára, Incze Péter társaságában Irakba utazott, hogy földrajzi és néprajzi helyszíni tájékozódás alapján tegyen javaslatot arra, melyik ország részévé váljon az olajban gazdag Moszul környéki határterület. Ennek a másik országnak a neve:
48. Teleki Pál Ebben a gimnáziumban szerezte meg az érettségi bizonyítványát:
49. Teleki Pál 1920-ban megjelentette „Magyarország gazdasági térképekben” című művét, valamint Fodor Ferenc és Cholnoky Jenő közreműködésével Magyarország azon térképét, amely az ország gazdasági életével foglalkozott. Milyen térkép volt ez?
50. Teleki Pál 1879. november 1-én, arisztokrata család gyermekeként született ebben a városban:
51. Teleki Pál nagybátyja, aki kalandos afrikai utazásának izgalmas történeteivel, a Rudolf- és a Stefánia-tavak, valamint egy működő tűzhányó, a Teleki-vulkán felfedezésének részleteivel hívta fel az ifjú Teleki Pál figyelmét a geográfia iránt.
52. Teleki Pál 1912-ben első ízben utazott az Egyesül Államokba. Megismerte többek között a politikai rendszerét, közigazgatását és azokat a területeit, ahol ipari termelés folyt, vagyis az ...
53. Teleki Pál kisgyermekként áhítattal hallgatta az erdélyi Marosvásárhely tőszomszédságában található kastélyban nagybátyja kalandos afrikai utazásának izgalmas történeteit. A település neve, ahol ez a kastély volt:
54. „Az elsődleges államkeletkezés kérdéséhez” című, 1903-ban benyújtott disszertációjában már felvillan későbbi tudományos felfogásának és módszerének néhány alapvonása. Milyen disszertációnak írta ezt Teleki?
55. Teleki Pál miniszterelnöksége alatt került vissza ez a terület Magyarországhoz. A 12600 km² nagyságú terület, amit ma Kárpátaljának neveznek.
56. 1909-ben megjelent egy ország szigeteinek kartográfiai történetét bemutató atlasza, mely meghozta Telekinek az első nemzetközi tudományos elismerést. Ezért a Francia Földrajzi Társaság az egyik legmagasabb tudományos díjjal tüntette ki. Tehát, melyik ország térképeiről van szó a műben?

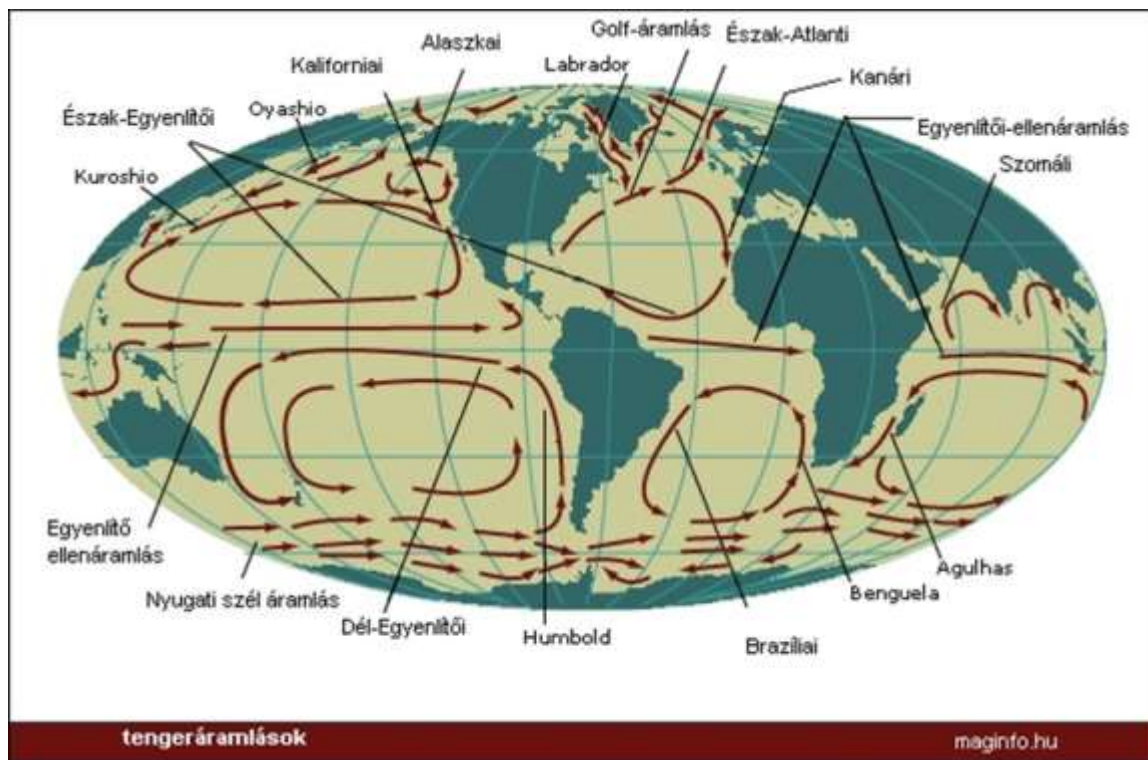
57.

57. megfejtés:

V. A világtenger

A tengerek titokzatos világába utazunk. Az alábbi térkép segítségével keresd meg a térkép alatti állítások közül azt, amelyik helytelen, rossz válasz az adott kérdésre. A rossz válasz betűjelét vezesd át az értékelőlapra!

58. Miért mondják, hogy a Föld a víz bolygója?
- A. Mert a Föld felszínének több, mint a felét víz borítja.
 - B. Mert a Föld felszínének 71%-át víz borítja.
 - C. Mert a Föld felszínének nagyobbik részén víz található.
 - D. Mert a Föld felszínén a tengerek aránya 75%.
59. Miben hasonlít egymásra a Humboldt- és a Benguela-tengeráramlás?
- A. Mindkettő hideg tengeráramlás.
 - B. Mind a kettő Délről Észak felé tart.
 - C. Mind a kettő nagy mennyiségű csapadékot szállít a partjainál fekvő területekre.
 - D. Mindkettő lehűti a szárazföldről érkező levegő hőmérsékletét.
60. A világtengert mely vízfelületek alkotják?
- A. Az óceánok, melyek a kontinensek közötti legnagyobb vízfelületek.
 - B. A tengerek, melyek az óceánoknál jóval kisebb területűek, de nagyobb mélységűek.
 - C. A beltengerek, melyek csak keskeny szorosokon keresztül érintkeznek a világtengerrel.
 - D. A peremtengerek, melyek a szárazföldek partjai mentén húzódnak.
61. Miben különbözik a Labrador- és a Golf-áramlás?
- A. A Labrador-áramlás Észak felől, a Golf-áramlás Dél felől érkezik.
 - B. A Golf-áramlás meleg vizet szállít, a Labrador hideg vizet.
 - C. A Golf-áramlás hűti, a Labrador-áramlás fűti a tengerparti szárazföldi területeket.
 - D. A Labrador-áramlás a Jeges-óceán felől érkezik, a Golf-áramlás a Karib-tenger felől.
62. Milyen hatást gyakorol Európa éghajlatára az Észak-atlanti-áramlás?
- A: A partközeli területek téli hőmérsékletét megemeli.
 - B. Csökkenti az évi közepes hóingadozást Nyugat-Európában.
 - C. Hozzájárul Európa nyugati részének csapadékkal való ellátásához.
 - D. Nyáron magasabb a napi hőingadozás a hatására a nyugati partok mentén, mint a szárazföld belsejében.

63. Mi jellemző a Nyugati szél-áramlásra?
- A. A hideg éghajlati övezetre jellemző nyugatias szelek hozzák létre.
 - B. Nyugatról Kelet felé áramlik benne a tengervíz.
 - C. Nem meleg tengeráramlás.
 - D. A Humbold-áramlás ebből táplálkozik.
64. Milyen a tengerek, óceánok vizének sótartalma?
- A. Az Atlanti-óceán felszíni vize a térítőkörök mentén sósbabb, mint az Egyenlítő mentén.
 - B. A tengervíz átlagosan literenként 350 gramm sót tartalmaz.
 - C. A tengervíz kimeríthetetlennek tűnő konyhasó-készlettel rendelkezik.
 - D. A tengervízben kalcium-klorid só van legnagyobb mennyiségben.
65. Miért fenyegeti az óceánok halállományát a túlhalászás veszélye?
- A. Az emberiségnek erősen megnövekedett az igénye a tengeri halak iránt.
 - B. A tengerek állatállományának a szaporulata meghaladja a kihalászott mennyiséget.
 - C. A népesség számának növekedésével a halászat mértéke is jelentősen növekedett.
 - D. A nagy óceánjáró halászhajók nagy mennyiségű halat fognak ki és dolgoznak fel rövid idő alatt.

VI. Hungarikumok helyett

Ahogy Magyarországon hungarikum a Budai Várnegyed, az Andrásy út, Hollókő ófalu, a Pannonhalmi Bencés Főapátság, ugyanígy vannak más országoknak is olyan nevezetességei, amelyek az adott ország híres képződményei, építményei. Az alábbi 10 kép alapján kell válaszolnod a kérdésekre. Az értékelőlapon a feladat sorszáma mellé kell írnod a válaszod.

66.

67.

68.

66. Az Erie- és az Ontario-tó közti híres vízesés két ágát láthatod a képen. Mi a vízesés neve?- vízesés

67. Dél-Amerika melyik városában áll a képen látható Megváltó Krisztus szobor?

68. A Google munkatársa a központból 44 mérföldes autótúrával ért el ezt a hidat. Melyik város nevezetessége a képen látható Golden Gate híd?

69.

70.

71.

72.

73.

69. Hány kilométeres utat kell megtennie annak a hajónak, amely a képen látható Panama-csatornán keresztül szeretne a Csendes-óceánról a Karib-tengerbe jutni? km

70. A világ egyik leghíresebb operaházát látod a képen. Melyik kontinensen keressük, ha itt szeretnénk megnézni a Rigolettót?

71. Melyik világváros határában vannak a gízai piramisok és a képen látható Nagy szfinx?

72. A Hoover-gát által felduzzasztott Colorado vize a magasból lezúdulva megforgatja a turbina lapátjait. A forgó mozgás energiáját mik alakítják villamosárammá?

73. Melyik városban áll a képen látható Szabadság-szobor?

VII. Kanári-szigetek

Az itt olvasható beszámoló alapján készíts egy diagramot, amiben bejelöld a tábor második hetének a napi legmagasabb és a legalacsonyabb hőmérsékleteit. Az értékeket kösd össze, hogy a görbén jól láthassuk a változásokat! Majd a napi csapadékmennyiségeket egy-egy 2mm széles oszloppal jelöld! Itt csak vázlatot készíts, a pontos diagramot az értékelőlapra kell rajzolnod! (74.-80. feladat, 7 pont)

2018 január 21.-én vasárnap este érkeztünk, és két hetet edzőtáboroztunk a Kanári-szigetek egyikén, Fuerteventurán. Úsztunk, futottunk, kerékpároztunk, ezért nagyon kellett figyelni az időjárást, hogy mire számíthatunk edzések alatt. Az első héten egyszer sem esett az eső, csak erős szél fújt, napközben 17-18 fokos volt a levegő hőmérséklete.

A második hét úgy kezdődött, hogy hétfőn a délutáni úzás közben eleredt az eső. Azt mondták, 4 mm csapadék hullott. Délelőtt a legmelegebb helyeken 18°C-ot mértek. Este 11-re kiderült az ég és egész éjszaka 11°C lett a hőmérséklet, hidegebb, mint hajnalban volt.

Kedden érdekesen alakult a helyzet, mert reggel esett 2mm eső, aztán úgy sütött a Nap, hogy szinte égetett. A hőmérséklet fel is ment 20°C-ra. Délben megint beborult és hullott 4mm csapadék. Újra napsütés, majd egy nagy szürke felhőből délután négykor ismét zuhogott. Hömpölygött a víz az utcán, ahol nincsenek csapadékelvezető csatornák. Ez a délutáni zivatar 5mm esőt jelentett. Egész éjszaka csak 15°C-ra hűlt le a levegő, végig borult volt az ég. Érdekes volt, hogy mindig fújt a szél kb. 45-50 km/h sebességgel, de az eső idejére elállt. Az első héten Észak-keleti, a második héten Észak-nyugati volt az iránya. Az erős szélnek a széllovasok nagyon örültek, mert messze röpítette őket a vitorlájukba kapó szél. Mi inkább mérgeződünk, mert a tengerpartról befújta a homokot a szél az útra, amin bringáztunk.

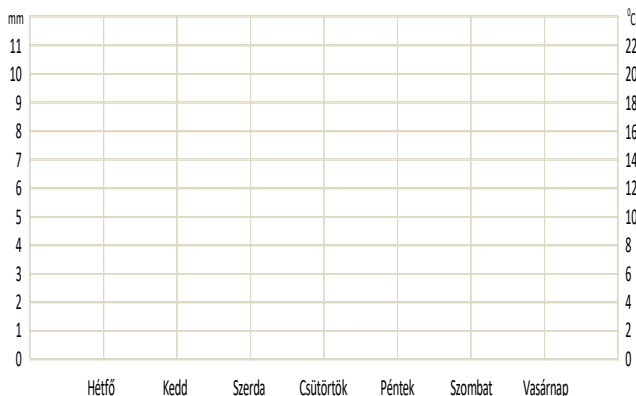
Szerdán még mindig csodálkoztak a helybeliek, mert 2mm csapadék akkor is esett. A pálmafák közti vulkáni salakkal fedett talajból kihajtottak a gyomnövények. A legmelegebbet délben mérték, 17°C-ot, majd ahogy lement a Nap hamarosan 14°C lett, ami hajnalra sem hűlt tovább.

Csütörtökön délelőtt derült idő, erős napsütés közepette árnyékban 18°C-ot mértek. Aztán délután 5 órakor ÉNy felől sötétszürke felhő érkezett, fél óráig tartó záport hozva. A meteorológiai állomás jelentése szerint 6mm csapadék hullott. Éjszaka is borult maradt az égbolt, a hőmérséklet nem süllyedt 17° C alá.

Pénteken délelőtt gyönyörű napsütésben indultunk biciklizni. Mégis háromszor kapott el az eső út közben. Ez azért volt nagyon cudar, mert ráadásul a szél is nagyon erős volt, és a tengerpart közelében nagyon erősen fújta a homokot. Érdekes, hogy a 8 mm csapadék, ami aznap esett, az sem tudta megállítani a homokszemeket. Legmelegebb ebéd után, 2 órakor volt, árnyékban 19°C-ot mértek és éjfél előtt már 2 fokkal volt hidegebb, mint a múlt éjjel.

Szombatra visszajött az első hét napos, száraz, szeles időjárása. 46km/h ÉK-i széllel. A legmagasabb hőmérséklet is csak 17°C volt. Éjszaka, 11 órakor már sokkal hidegebb volt, pont 12 fokot mutatott a hőmérő.

Vasárnap minden pont olyan volt, mint szombaton.

A következő három kérdésre adandó válaszodat az értékelőlapra írd, ide csak rövid emlékeztetőt!

81. Melyik nap volt a legnagyobb a napi közepes hőingás?

82. Mivel magyarázható, hogy a második héten csapadékos napok következtek az első hét száraz időszaka után?
.....
.....

83. Milyen összefüggés volt az éjszakai hőmérséklet és az égbolt borultsága között?
.....
.....

VIII. Mezőgazdaság

Mi határozza meg leginkább, hogy hol, mit, mennyit, hogyan lehet termelni a mezőgazdaságban ahhoz, hogy a megfelelő mennyiségű élelmet biztosítani tudjuk az emberiség számára?

A kérdésekre adandó válaszok közül válaszd ki az egy helyeset, majd betűjelét vezesd át az értékelőlapra!

- 84.** Mi az oka annak, hogy a szavannák nomádjai a száraz évszakban a kutak köré gyűlnek, és a csapadékos évszakban a falvaktól távolabbra költöznek nyájaikkal?
- A. A száraz évszakban csak a kutakból tudnak vizet nyerni az állataik számára, de a nedves évszakban a falvaktól távolabb találnak kizöldellő legelőket, ahol kiválóan tudnak legelni az állatok.
 - B. A száraz évszakban hideg van és ilyenkor az állatokat istállóban kell tartani a kutak mellett.
 - C. A csapadékos évszakban a kutak környéke elmocsarasodik és elsüllyednének ott az állatok.
 - D. Azért, mert a száraz évszakban aktívabbak az állatok és a kutak környékén be lehet őket keríteni kerítéssel.
- 85.** A Száhel-öv elsivatagosodásának milyen természeti okai vannak?
- A. Egyre nagyobb a napi hőingás, aminek következtében a kőzetek sokkal gyorsabban aprózódnak.
 - B. A napsugarak beesési szöge folyamatosan változik, ezért a szavannák már sokkal melegebbek, mint régen.
 - C. Csökkent a csapadék évi átlagos mennyisége, ezen túl az eloszlása sem egyenletes. A kevés csapadék következtében a kutak is egyre gyakrabban elapadnak.
 - D. A sivatag és a szavanna határán levő dús növényzet felfogja a szelet, így az nem tudja tovább szállítani a csapadékot a Száhel-övbe.
- 86.** A Száhel-övben a nomádok egyre több állatot tartanak csupán „gazdagságuk” szimbólumaként. Milyen természeti válsághoz vezetett ez?
- A. A rengeteg trágya miatt a talajok termőképességéhez.
 - B. A természetes legelők helyét felváltották az istállók épületei.
 - C. Az emberek sokkal több állati fehérjét fogyasztottak, ami jelentős elhízásukhoz vezetett.
 - D. A túllegeltetés által okozott elsivatagosodáshoz.
- 87.** Afrikában a hagyományos gazdálkodási forma célja miért lehet csak az önellátás?
- A. Mert apró parcellákon, kezdetleges eszközökkel, egyszerre többféle növényt termesztettek, ami csak a saját szükségletek ellátását biztosítja.
 - B. Mert a nagy parcellákon termesztett sokféle növényt nem tudják a piacra szállítani.
 - C. Mert a kicsi parcellákon a korszerű gépekkel megművelt földeken csak kevés termés érik be.
 - D. Mert a kis parcellákon gazdaságtalan a sok szerves trágya szétterítése, ezért alacsonyak a termésátlagok.
- 88.** Mi jellemző a Kalahári-medence lakóinak gyűjtögető-vadászó életmódjára?
- A. A férfiak gyümölcsöket gyűjtögetnek, a nők járnak antilopokat befogni.
 - B. A nők terméseket, magvakat gyűjtenek a félsivatagos területeken, a férfiak kis rágcsőket csálnak csapdába.
 - C. A nők a lakóhelyük közelében művelik a földjeiket, a férfiak a befogott állatokat házasítják.
 - D. szinte állandóan vándorolnak, a nők ásóbottal gyökereket, gumókat keresgélnek, a férfiak állatokra vadásznak.
- 89.** Afrikában az ültetvények miért alkalmasak arra, hogy árutermelő gazdaságokként, piacra termeljenek?
- A. Magántulajdonban vannak, ezért egyszerre sokféle növényt termesztettek rajtuk.
 - B. Tengerparton, vagy jobb minőségű utak mentén helyezkednek el, csak egy-kétféle növényt termesztettek.
 - C. Korszerű gépeket alkalmaznak, ezért a talaj tápanyagtartalmát nem kell soha pótolni.
 - D. Egyféle növényt termesztettek, majd amikor előregszik az ültetvény felégetik és magára hagyják a területet.

90. Miért vándorolnak a tuaregek?

- A.** Mert növénytermesztés céljából mindig új termőföldet keresnek.
- B.** Azért vándorolnak, mert az ellenséges törzsek mindig elűzik őket a falujukból.
- C.** Nyájaikkal mindig újabb legelőket keresnek, ahol táplálékot találnak.
- D.** Állataikat évente négyszer a távoli vágóhidakra kell hajtaniuk.

91. A forró övezetben miért van szükség égető-talajváltó gazdálkodásra?

- A.** Mert a talaj csak úgy képes tápanyagot adni a növényeknek, ha előbb jól kiégetik azt.
- B.** Mert a trópusi talajok tápanyagtartalmukat néhány év alatt elveszítik, ez után a földművelők elhagyják ezeket a területeket, új helyre vándorolnak, ahol előbb felégetik az erdőt, majd ott kezdik újra termeszteni a számukra szükséges növényeket.
- C.** A bennszülöttek azért égetik fel az erdőt, hogy a benne élő állatokat elűzzék és azok ne károsítsák a termesztett növényeket.
- D.** Azért égetik fel a növényzetet, hogy a talajt ki tudják cserélni távolabbról hozott, tápanyagban gazdag termőföldre.

92. Ausztrália a Földön a hatodik legnagyobb búzatermelő ország. Búza exportja viszont harmadik. Mi lehet ennek a különbségnek az oka?

- A.** Termelésben olyan országok előzik meg, mint pl. Kína, India, amelyek saját szükségletre termelnek nagy mennyiségű búzát.
- B.** Ausztrália az összes megtermelt búzáját külföldre szállítja, ők nem fogyasztanak búzalisztet.
- C.** Nem importálnak búzát, de lényegesen többet exportálnak, mint amit megtermelnek.
- D.** Kiváló minőségű vetőmagokat állítanak elő, ezért jelentősebb az exportjuk.

További 4 mezőgazdasági termelési módot mutatunk szöveg és kép segítségével. A feladatod, hogy párosítsd az állításokat a képekkel, majd az értékelőlapon a feladat sorszáma mellé a megfelelő kép betűjelét íd!

93. vegyes gazdálkodás

94. monokultúra

95. nagyvárosokat ellátó árutermelés

96. erdőgazdálkodás

A.

B.

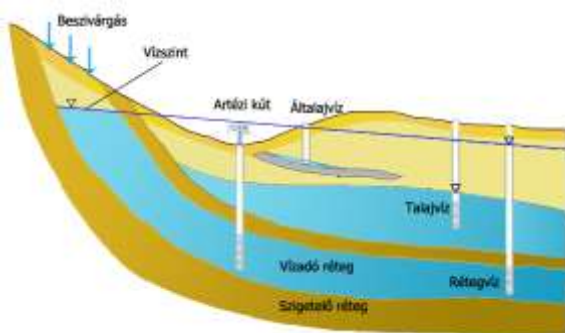
C.

D.

IX. Ausztrália a legszárazabb kontinens

Vízellátása komoly probléma a középső területein. Válaszolj a következő kérdésekre, majd a válaszaidat vezesd át az értékelőlapra.

K

Ny

97. Ausztrália keleti partjának középső részére milyen irányból érkezik csapadék?

98. Ennek a csapadéknak nagy része melyik hegység területén hullik le?
.....

99. A lehullott csapadék egy része elpárolog, másik része a felszínen lefolyik az óceánba. Mi történik a harmadik részével, ami a belső területek vízellátása szempontjából hasznos?
.....

100. A fúrt artézi kút mikor biztosít ivóvizet szivattyú működtetése nélkül is?

.....
.....

X. Holtverseny eldöntése

A következő feladatot is meg kell oldanod, de az eredménye csak akkor számít, ha az első helyen holtverseny alakul ki és el kell döntenie a zsűrinek, hogy az azonos pontszámot elérő versenyzők közül ki juthat a Kárpát-medencei döntőbe.

Társasjátékot játszunk úgy, hogy kiválasztottunk 25 földrajzi fogalmat tartalmazó kártyát. Lerakjuk 5X5-ös mezőbe. Az a szabály, hogy egy szót mond a játékvezető, ami két kártyán levő fogalommal hozható összefüggésbe. 10 szóhoz 10 pár fogalmat kell rendelned, és így csak 5 olyan kártya marad, amelyek egyik szóhoz sem tartozik.

A feladat sorszáma után azt a két betűt írd az értékelőlapra, amelyek a két megfelelő kártya betűjele! (a két betű sorrendje tetszőleges lehet.)

a. Mt. McKinley	b. mediterrán	c. iglu	d. bazalt	e. Etiópia
f. olajpálma	g. Amundsen	h. gleccser	i. bumeráng	j. erdőirtás
k. birka	l. eszkimók	m. Parti-hegység	n. iPhone	o. Mt. St. Helens
p. középidő	q. Egyiptom	r. Steve Jobs	s. Aconcagua	t. Scott
u. Rio de Janeiro	x. Heyerdahl	y. Atlanta	v. tajga	z. Andok

101. Ausztrália, 102. Déli-sark....., 103. Nílus....., 104. legmagasabbak.....,
105. olimpia....., 106. Apple....., 107. esőerdők....., 108. mérsékelt övezet.....,
109. tundra....., 110. éghajlatválasztó.....